
**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ 2024
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ**

31/05/2024

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Ενδεικτική Περίληψη

Η συντάκτρια παρουσιάζει, μεταξύ άλλων, τα οφέλη του ταξιδιού σε ατομικό επίπεδο. Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι το άτομο ωφελείται πολύπλευρα, συλλέγοντας αναμνήσεις αλλά και εξελίσσεται ψυχοπνευματικά. Αφενός μεν επεκτείνει το πνεύμα του και ψυχαγωγείται, αφετέρου δε βιώνει ηρεμία και ικανοποίηση. Σε συνδυασμό, ακόμη, με τη δυνατότητα διαφυγής από την πιεστική καθημερινότητα, το ταξίδι αποτελεί κι ένα μέσο, προκειμένου να κατακτήσει κανείς την αυτογνωσία και την αυτοεξέλιξη μέσα από την επαφή με νέες εμπειρίες, διαφορετικούς πολιτισμούς και νοοτροπίες.

B1.

1. β
2. β
3. α
4. α
5. γ

B2α.

Η πρόθεση της συντάκτριας στη 2η § του Κειμένου 1 είναι να μας παρουσιάσει τους λόγους για τους οποίους τα ταξίδια έχουν αξία ανεκτίμητη. Μέσω της **αιτιολόγησης** (χρήση διαρθρωτικής λέξης «γιατί») **προσπαθεί να μας πείσει** ότι τα οφέλη που αποκομίζει ο άνθρωπος απ' το «ταξιδεύειν» σχετίζονται τόσο με την ανάπτυξη του πνεύματος όσο και με τη σωματική και ψυχική του ευεξία.

B2β.

Η συντάκτρια αξιοποιεί διαρθρωτικές λέξεις, προκειμένου να εξασφαλίσει τη συνοχή του κειμένου.

- «Έτσι ώστε» δηλώνει το αποτέλεσμα, δηλαδή την προσέγγιση της πολυπόθητης ευδαιμονίας.
- «Αν και» δηλώνει αντίθεση - εναντίωση προβάλλοντας πως παρόλο που η ευτυχία είναι ένα υποκειμενικό ζήτημα για τον καθένα από εμάς, ωστόσο αποτελεί αναντίρρητα μια συλλογή στιγμών.
- «ή» δηλώνει διάζευξη για να αναδείξει τον θετικό είτε τον αρνητικό αντίκτυπο της απαιτητικής καθημερινότητας.
- «καθώς και» δηλώνει προσθήκη, διότι παραθέτει ένα επιπλέον όφελος που μπορεί να αποκομίσει το άτομο στη συναναστροφή του με άλλους πολιτισμούς.

- «Συμπερασματικά» δηλώνει συμπέρασμα, καθώς καταλήγει στη διαπίστωση ότι τα ταξίδια δεν αποτελούν έναν απλό τρόπο ψυχαγωγίας αλλά κάτι ουσιαστικότερο.

B3.

Στο Κείμενο 2 εμφανής είναι ο βιωματικός του χαρακτήρας. Ποικίλα χαρακτηριστικά επιβεβαιώνουν το χαρακτηρισμό αυτό:

Ενδεικτικά :

- **Η χρήση του α' ενικού προσώπου:** «Συλλογίζομαι», «Πηγαίνω πρῶι πρῶι »
Με αυτό το ρηματικό πρόσωπο φαίνεται να παρουσιάζεται η προσωπική εμπειρία του περιηγητή όταν αυτός επισκέφθηκε τους ναούς του Λούξορ και του Καρνάκ.
- **Ποιητική λειτουργία της γλώσσας (μεταφορικός λόγος):** με πλήθος επιθέτων «τα βουνά λάμπουν γυμνά, τριανταφυλλένια, έρημα», « τα ιερογλυφικά υμνούν τη μυστική αυτή ένωση». Με τον τρόπο αυτό αποτυπώνονται τα έντονα συναισθήματα του περιηγητή και ο θαυμασμός του, όταν αντικρίζει τους αιγυπτιακούς θησαυρούς.
- **Αφήγηση:** «Μπαίνουμε στην Άνω Αίγυπτο », «Φτάσαμε στις Θήβες ... με τα τρένα». Μέσω της αφήγησης αποκαλύπτεται η εμπειρία του περιηγητή με γοργό ρυθμό, αμεσότητα, ζωντάνια και παραστατικότητα. Φαίνεται ότι παρατίθενται σκέψεις του αφηγητή
- **α' πληθυντικό:** εντάσσει και ο ίδιος τον εαυτό του στο συλλογικό βίωμα «Μπαίνουμε», «Φτάσαμε»

Η χρήση εικόνων & η περιγραφή θεωρούνται αποδεκτές απαντήσεις, αρκεί να τεκμηριωθούν με ορθά κριτήρια.

Γ1.

Για το ποιητικό υποκείμενο το ταξίδι μοιάζει να είναι ένα μοναδικό μέσο διαφυγής από την πνιγνή κατάσταση που βιώνει. Ο βαθύς ψυχικός πόνος, ο καημός για μια απώλεια ή, ίσως, για μια ανεκπλήρωτη προσδοκία, αισθητοποιούνται μέσω του μεταφορικού λόγου σε α' ενικό ("μου σφίγγει ο καημός... το λαιμό/και μες στην καρδιά με δαγκώνει") και των παρομοιώσεων ("σα θηλιά... σα φίδι"), αποστερώντας του την ηρεμία και την εσωτερική γαλήνη. Αυτή ακριβώς η βαριά του συναισθηματική

κατάσταση ωθεί το ποιητικό υποκείμενο να ξεκινήσει ένα ταξίδι παράξενο "χωρίς, μα χωρίς τελειωμό". Ιδιαίτερα έντονα είναι τα αισθήματα μοναξιάς και εγκατάλειψης, όπως αποτυπώνονται μέσω των γλαφυρών εικόνων με κλειστά σπίτια, σκοτεινό ουρανό χωρίς ανθρώπους τριγύρω ("να νιώθω τριγύρω...και κάτω γυναίκα καμιά"), δίνοντας την αίσθηση ότι έχει αποστεγνωθεί συναισθηματικά.

(Ενδεικτικά:) Σε ανάλογη συναισθηματική κατάσταση πιθανόν να αντιδρούσα με τον ίδιο τρόπο, αποζητώντας δηλαδή για ένα μικρό διάστημα να πάρω αποστάσεις από ό,τι με προβληματίζει, ώστε να το διαχειριστώ πιο ψύχραιμα στη συνέχεια. Θα χρειαζόμουν, όμως, και τη συντροφιά αγαπημένων προσώπων τα οποία θα μπορούσα να εμπιστευτώ. Σε εκείνους θα αναζητούσα κατανόηση και μια ζεστή αγκαλιά.

Επιπλέον, δείκτες που μπορεί να αναφέρει ο μαθητής/τρια:

συναισθηματικά φορτισμένο λεξιλόγιο/επίθετα

ασύνδετο σχήμα

θαυμαστικά

επανάληψη

Δ1.

Ενδεικτικός τίτλος:

Ταξίδια και άλλα... "φάρμακα"

Ενδεικτικός πρόλογος:

Σε όλες τις εποχές και τους τόπους το ταξίδι έχει υμνηθεί ως μέσο, όχι μόνο γεωγραφικής, αλλά και ψυχικής μετατόπισης που αναζωογονεί τις αισθήσεις, το πνεύμα και την ψυχή του ανθρώπου. Από τις περιπέτειες του ομηρικού Οδυσσέα μέχρι τον Ιούλιο Βερν και τα διαστημικά ταξίδια, διαπιστώνουμε πόσο διαχρονική και βαθιά ριζωμένη είναι η τάση του ανθρώπου για απόδραση από το μικρόκοσμό του και επαφή με το διαφορετικό ή το άγνωστο και ανεξερεύνητο. Εμείς ως μαθητές και μαθήτριες, θα ομολογούσαμε χωρίς δισταγμό πως οι αγαπημένες μας σχολικές αναμνήσεις είναι από τις στιγμές που ζήσαμε παρέα στις εκδρομές. Και οι ενήλικες, όμως, φαίνεται να περιμένουν πώς και πώς την πολυπόθητη άδεια που θα τους το επιτρέψει... Ποιός θα μπορούσε να αρνηθεί την εκτόνωση της ενέργειας, την απελευθέρωση και την αίσθηση μιας νέας ζωής που υπόσχεται ένα ταξίδι;

Ιδέες για το α ζητούμενο:

Ένας πρώτος λόγος που το ταξίδι φαίνεται να μας ωφελεί τόσο είναι το γεγονός ότι συνδυάζεται με απαλλαγή από τις υποχρεώσεις, με διακοπές, με ελεύθερο χρόνο — σαν κάποια τελετουργία ή ιερή στιγμή του ταξιδευτή που δικαιούται να γεμίσει με όσα του αρέσουν, μακριά από αγγαρείες και άγχη. Ακόμα και σε μια εποχή που η εμπορευματοποίηση του ταξιδιού μπορεί να μας αλλοτριώσει, η εμπειρία αυτή εξακολουθεί να διατηρεί τη μαγεία της. Η ελευθερία της περιπλάνησής μας και της απόλαυσης εικόνων, γεύσεων, αλληλεπιδράσεων και κάθε είδους εμπειριών, στο τέλος μας αποζημιώνει, ακόμα κι όταν δεν "πήγαν όλα ρολόι".

Το ταξίδι ικανοποιεί τη βαθιά δίψα του ανθρώπου για εξερεύνηση, τρέφει το φιλοπερίεργο πνεύμα, ήδη από την ηλικία που ως "ταξίδι" νοείται μια βόλτα μακριά από το σπίτι, εκεί όπου κάθε πέτρα, φυτό και ζώο είναι μια "αποκάλυψη" για το παιδί. Μεγαλώνοντας αυτή η ανάγκη δε σβήνει· αντιθέτως. Όσο πιο πολύ προσπαθεί να εξελιχθεί το άτομο τρέφοντας το πνεύμα και την ψυχή του με νέες όψεις του κόσμου, τόσο περισσότερο αποζητάει τη μετακίνηση σε άλλους τόπους για να γίνει παρατηρητής/τρια— ρόλος πολύτιμος για την κατανόηση της θέσης μας στο πανόραμα του κόσμου που μας περιέχει.

Το ταξίδι σε μέρη κοντινά ή μακρινά, οικεία ή ανοίκεια, μας βοηθάει να πάρουμε ψυχική απόσταση από τα προβλήματα, τις στρεσογόνες καταστάσεις και τη ρουτίνα. Αυτή η πολύτιμη "ανάσα" αποδεικνύεται πολλές φορές σωτήρια, όταν νιώθουμε ότι "φτάσαμε στα όριά μας". Γι' αυτό και οι σχολικές εκδρομές και περίπατοι, προσπαθούν να μας διδάξουν αυτή τη διέξοδο ως συνήθεια μιας υγιούς και ισορροπημένης ζωής.

Η επαφή με το διαφορετικό μοιάζει να παίζει σημαντικό ρόλο στην αναζωογονητική διάσταση του ταξιδιού. Κουλτούρες, μύθοι, έθιμα, φύση, γλώσσες, αποδεικνύουν ότι είμαστε ένα συνεχές, όπου κάθε είδους σύνορα υπάρχουν μόνο στη φαντασία μας και στους γεωγραφικούς χάρτες, καθώς όλα τα παραπάνω στοιχεία βρίσκονται σε αέναη αλληλοδιείσδυση και η ώσμωσή τους διαρκώς γεννάει νέα. Αυτό το αίσθημα ένωσης και οικουμενικότητας δε μπορεί παρά να μας γαληνέψει.

Όπως η αυτογνωσία μοιραία χρειάζεται το βλέμμα του Άλλου, έτσι και η γνώση του συλλογικού εαυτού μας έχει ανάγκη τη γνωριμία με άλλους λαούς,

τόπους, ήθη και κοσμοείδωλα. Η κατανόηση της μοναδικότητάς μας ως λαού μέσω εποικοδομητικής επαφής με τους άλλους, όταν μιλάμε για ταξίδια σε άλλες χώρες, είναι *sine qua non* για μια συμβιωτική, φιλειρηνική, αντιρατσιστική, αρμονική θέαση του κόσμου. Και αυτή η διαπίστωση, μας ανακουφίζει ψυχικά και μας αναζωογονεί πνευματικά, διδάσκοντάς μας βιωματικά ότι δεν έχουμε τίποτα να αποδείξουμε ή να πράξουμε, πέρα από το να είμαστε ο αυθεντικός εαυτός μας, ατομικά και συλλογικά. Κι αυτό μας απελευθερώνει.

Ιδέες για το β' ζητούμενο:

Οποιαδήποτε τοποθέτηση του μαθητή ή της μαθήτριας είναι αποδεκτή, εφόσον είναι επαρκώς αναλυμένη ως προς την ισορροπία και ηρεμία που αντλεί το άτομο από τη δραστηριότητα. Μπορεί να γίνει, για παράδειγμα, αναφορά σε:

- τέχνες, άθληση, δημιουργικοί γρίφοι-σταυρόλεξα, επαφή με τη φύση, προσωπικό ημερολόγιο, εθελοντισμό, τεχνικές ευσυνειδητότητας, ονειροπόληση, αλληλεπίδραση με οικεία πρόσωπα, περιπάτους, ψυχοθεραπεία και οτιδήποτε άλλο χαρίζει γαλήνη, διαύγεια και αρμονία.

Ο μαθητής ή η μαθήτρια καλείται να μιλήσει σε α' ενικό και να αναφέρει περισσότερους από έναν τρόπους, με βάση την εκφώνηση με αντίστοιχα επιχειρήματα για κάθε επιλογή.

Ενδεικτικός επίλογος:

Είμαστε μια γενιά που βιώνει καιρούς αντιφατικούς, με προνόμια που ποτέ πριν δεν υπήρχαν, αλλά και δυνάμεις καταστροφικές να ασκούν πιέσεις πρωτόγνωρες στον ψυχισμό της ανθρωπότητας. Καλούμαστε να δημιουργήσουμε τα "φάρμακα" που θα μας επιτρέψουν να αντικρίσουμε τον κόσμο ξανά με ελπίδα και αυτοπεποίθηση, να πιστέψουμε στις δημιουργικές δυνάμεις μας, τον ενθουσιασμό, την αγάπη για εξερεύνηση και ανθρώπινη επαφή. Ένα διαχρονικό και δοκιμασμένο τέτοιο "όχημα" είναι το να ταξιδεύεις. Καθένας και καθεμιά καλείται να προσδιορίσει τα δικά του. Εσάς, άραγε, τις σας ηρεμεί;